

Toespraak door Rob Schouten bij de onthulling van Stolpersteine voor de families Anholt, Krammer, Pinas en aanverwanten op 20 juli 2018.

In oktober 2017 werd ik 70. Als cadeau vroeg ik mijn feestgasten om een financiële bijdrage voor de stichting Zwolse Stolpersteine. Daar is ruimhartig gevolg aan gegeven: ik kon flink wat stenen "sponsoren", waaronder een aantal (vandaag te onthullen) in Assendorp, de wijk waar ik woon.

Bij het doornemen van de gegevens van die weggevoerde en later vermoorde Joodse Zwollenaren kwam de naam van één van de plaatsen van het ultieme kwaad erg vaak voor: Sobibor.

Voor mij is die naam van die helse plek onlosmakelijk verbonden met Michel Velleman, een Joodse goochelaar die optrad als professor Ben Ali Libi en in 1943 in Sobibor werd vermoord. Willem Wilmink schreef een gedicht over hem dat mij elke keer weer raakt. Rapper Sticks draagt het vandaag voor.

Grote dank ben ik verschuldigd aan Gijs Dragt zonder wiens hulp het gedenkschrift dat u straks bij het verlaten van de synagoge krijgt uitgereikt, er niet was geweest.

Tijdens de Nationale Holocaust Herdenking op 28 januari van dit jaar sprak ook de schrijfster Jessica Durlacher van wie familieleden in Auschwitz zijn vermoord. Ik citeer haar: "Ja het moet, stilstaan bij dit, bij Auschwitz en alles wat het vertegenwoordigt, alles wat te verschrikkelijk is om bij stil te staan. Ik wil het en ik wil het niet. Maar het moet. De tijd heelt alle wonden zeggen ze, maar er zijn wonden in de mensheid, gaten, putten, kraters die zich niet laten polijsten door de tijd, wonden die zich niet laten verzoeten. De grote en nog steeds onvoorstelbare misdaden zoals die zich voltrokken in Auschwitz, Birkenau, Sobibor, Majdanek, Bergen Belsen, de tientallen kampen in Duitsland en Polen waar de nazi's mensen heendreven om te vernietigen, op te ruimen als ongedierte- ze hebben simpelweg geen recht op gewenning of vervlakking".

In de Zwolse synagoge staan op plaquettes de namen van 496 , tijdens de Tweede Wereldoorlog vermoorde, Joodse stadgenoten vermeld.

Laten we er voor zorgen dat al die namen op een Stolperstein terug te zien zijn.